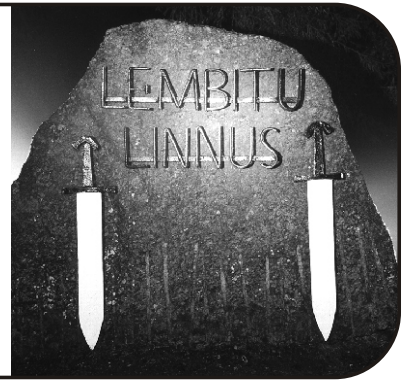

Suure-Jaani linna,
Suure-Jaani valla
ja
Olustvere valla
ajaleht

Nr. 11 (44)
November 2003

LEOLE

NOVEMBER Anno Domini 2003

Käes on aasta kõige pimedam aeg – november. On hingede aeg. Pikkadel pimedatel öhtudel oli mahti tubaste tööde juurde jutte vesta, mõistatusi mõistatada ja lahkunuid meenutada. Täna sel päeval on meie öhtud elektrivalged ja juttude vestmist asendab enamasti televiisor. Mõõdunut meenutama ja sellest õppima peaksime aga tänagi, ütleb ju vanasõna, et kes minevikku ei mäleta, see elab tulevikuta.

Rahvakalendri tähtpäevade kommetest võime õppida sedagi, kuidas "pimedust võita". Just novembrikuusse jäävate tähtpäevade – mardipäeva ja kadripäeva – kombestik on oma ümberriietumise tavaga üks lustlikumaid. Hallide päevadele tuli ise erksamaid värvitriipe, elulusti ja -jõudu lisada – kuni saabub valguse, puhtuse ja kirkuse aeg.

Novembrikuusse ulatub ka advent – Kristuse tulemise aeg. Süütame esimese küünla ja hakkame tapsipisi ettevalmistusi tegema. Ometi ei ole ainult lapsed need, kes ei suuda kuidagi nii kaua kannatada – suured kaubamajadki riputavad jõulukaunistused välja juba oktoobri viimastel päevadel. Aasta parimalt müügilmeleht püütakse võtta maksimumi.

Hingekosutavaid mõtteid sügis-päevadesse. Mõelgem end minevikku, tulevikku ja igavikku!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

Suurmeeste kirjad on tänuväärne materjal järeltulevatele põlvedele. Seal leiab nii mõnegi huvitava ajaloolise fakti ja mis veel tähtsamgi – kirjad avavad autori isiklikku palet sageli paremini kui mõned monograafiad.

Seda võis tõdeda 26. oktoobril Suure-Jaanis Kappide muuseumis toimunud näidendi "Tütarlaps helesinises kleidis" esietendusel. Nimelt oli tegemist muusikaajaloolase Johannes Jürissoni kirjutatud looga, mille aluseks olid 24-aastase Villem Kapi kirjad Maimu Evardile, kellega nad 1938. aastal juhuslikult Tallinn-Viljandi rongis tutvusid.

See oli Villemile olulisele teelahkemele jõudmise aeg – ta oli just lõpetanud konservatooriumi ja pidi nüüd

Villem Kapp 90

otsustama, kuhu tööle asuda ning mida oma isikliku eluga ette võtta. Tema parim sõber – isa Hans Kapp oli äsja surnud, armastatud neiu oli teda just maha jätnud, hingelises kriisis noor helilooja otsis tuge oma äsjaselt tuttavalt neiu Maimult.

Lavastaja Andres Linnupuu oli leidnud näidendile sobiva lähenemismurru, mis muutis staatilise võitu materjali köitvaks terviklikuks etenduseks. Kultuurikolledzi üliõpilased Marika Mäger ja Romet Koser said oma ajalooliste rollidega kenasti hakkama. Kappide maja ainulaadses atmosfääris elustus noore muusiku kahtlusi ja otsinguid tulvil kuju ning elavaloomuline romantilise hingelaadiga noor neiu, kellest sai Kõpu kooli õpetaja.

Nagu hiljem kommenteeris Ain Erik – kunagine suurejaanilane ja Villemi hea tuttav – oli helilooja oma iseloomult äärmustesse kalduv. Kahtluse perioodid vaheldusid tal meelekindla tegevusega, romaanid kaunite daamidega kestsid tema lühikesevõitu elu lõpuni.

Ain Erik, kes oli tollal Ilmatari segakoori aktiivne koorivanem, rääkis värvikalt oma koostööst Villem Kapiga kohalike kontsertide korraldamisel. Vaatamata suurele töökoormusele leidis helilooja alati aega, et armsast kodulinnast tulnud külalisi südamlilikult vastu võtta ja nende muresid lahendada.

Muuseumis viibis ka helilooja poeg Andres Kapp, kes meenutas, kuidas ligi kahemeetrine isa teda lapsena toalakse lennutas. Andres töötab praegu piirivalveorkestris metsasarvemängija ning orkestrivanemana. Tema tütar Lilian, kes õpib EMA magistrantuuris, esitas klaveril vanaisa helindi "Valss - skertso".

Meeleolukalt kulgenud sisukas üritus oli pühendatud Villem Kapi 90. sünniaastapäevale ning Kappide muuseumi 30. tegevusaastale.

Maret Tomson
Muusikapedagoog

FOTOD: Jaanus Siim

FOTO: Leili Kuusk

LEIVAPÄEV

8. oktoobril oli Leivapäev Suure-Jaani kultuurimajas. Oma tooteid tutvustas "Koidu Pagar". Toimus leivast tehtud toitide konkurss.

Lapsed lasid hea maitsta nii "Koidu Pagari" rukki- kui rosina-leival.

MINU ISA

Minu isa on väga töökas mees. Ta teeb alati alustatud töö lõpuni. Eriti meeldib mulle ta hobi. Ta on ornitoloog ja nii tean ka mina lindudest väga palju, sest ta on mind väiksest peale õpetanud. Kui mul on õppimises abi vaja olnud, on ta mind alati aidanud. Ta soovib, et mul hästi läheks. Isa on mul väga hoolitsev inimene, sest ta ei taha, et meist saaksid tulevikus narkomaanid ega joodikud. Ta hoolib meie tulevikust.

Siim Ots

Meie isa on 38 aastane. Ta töötab pikamaa autojuhina ja sellepärast näeme teda harva. Ta armastab oma tööd.

Ta on väga tore inimene. Ta on veidike tüsedam, kuid sellised on kõik autojuhid. Tal on enese kohta tore moto: "Parajalt paks ja parimais aastais".

Talle meeldib lastega jalgpalli mängida ja koos autot parandada. Suvel puhkusel olles tegime pikki jalgsimatku ja käisime koos ujumas. Talvel käib ta koos meiega suusatamas ja lumisõda mängimas.

Isale meeldib köögis toimetada. Ta armastab proovida uusi retsepte. Isale meeldib ka aias tööd teha. Üle kõige armastab ta niita muru. Meie isal on omad head ja halvad küljed, kuid need on igal inimesel. Sellegipoolest armastame me oma isa väga.

Tamur ja Teele Mikk

Noppeid Suure-Jaani Gümnaasiumi õpilaste tööd:

- Miks on lapsele vaja isa.
- * ISA üks peamisi rolle on anda eeskujuga – esimeses järjekorras poistele, aga ka tütardele.
- * Laps peab tundma, et tal on keegi, kes teda kaitses.
- * Perre on vaja meesterahvast (ISA), kes suudaks pakkuda nii naisele kui ka lastele ARMASTUST.
- * Tütrelle on isa täiusliku mehe sümbol: tema isa on kõige ilusam, targem ja osavam.
- * Isad on poegade kangelased – nad on suured ja targad.
- * Kui väljas on mingi tüli või arusaamatus, kutsutakse ikka issi välja.
- * Tihti poisid vaidlevad, kelle issi on targem ja tugevam.

* Kuna isa veedab palju aega perest eemal tööd tehes, on lastele iga temaga veedetud hetk tähtis.

* Tihti on just isa see, kes teeb OTSUSEID, ema "kohendab" neid vastavalt vajadusele ning üheskoos viiakse need täide.

* Emad teavad, mis on lapsele hea, isad teevad ja kuulavad, mida laps tahab.

* Peres, kus puudub isa, on pojalt hirm isa rolli ees.

* Iga poiss vajab nõuannet ja esimene inimene, kelle poole neil pöörduda on, on ISA.

* Me peame tundma ka isa soojust ja avastama, et üks sugupool ei saa läbi ilma teiseta.

* Kõige tähtsam ISA KOHUS on tema OLEMASOLU. Lapsel on vaja tunnet, et keegi suur ja tugev kaitses teda maailma kurjuse eest.

* Lapsel, kellel pole isa, jääb üks koht südames täitmata.

* Kui puudub isa eeskujuga, ei oska mehe moodi armastadagi.

* Üksikema rolli ei tohi üle tähtsustada. ISA PEAB OLEMA!

* Lapsele ei ole vaja lihtsalt isa, talle on vaja HEAD ISA!

OMAVALITSUSINFO

Suure-Jaani Linnavolikogu 23.10.2003

Otsustati astuda asutatava mittetulundusühingu Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus liikmeks;

otsustati müüa Pärnu tn 5 korter nr 6 üürnikule Arro Kändmale;

loeti I korda uut linna ehitusmäärust;

nimetati Suure-Jaani linna esindajaks Eesti Linnade Liitu linnapea Rein Valdmaa ja tema asendusliikmeks Linnavolikogu esimees Ülo Köst;

otsustati toetada Kalle Küttise poolt esitatud Viljandimaa 2010. aasta koolivõrgu kava edasise arutelu alusena Viljandimaa Omavalitsuste Liidu vanemate kogus.

Suure-Jaani Linnavalitsus

06.10.2003, 13.10.2003 ja 20.10.2003

Määrati toimetulekutoetusi üheksale perele;

otsustati lõpetada Suure-Jaani Gümnaasiumi hoone juurdeehituse riigihanke nr 009968 pakkumismenetlus ning viia läbi uus pakkumismenetlus, mida läbi viima volitati aktsiaseltsi Amhold;

volitati Peedu Voormansikut tegema Suure-Jaani linna haldusterritooriumil ehituseaduse paragrahvi 61 lõigete 1–3 toodud ettekirjutusi;

otsustati edaspidi tasuda era-koolide kohamaksumusi kuni Suure-Jaani Gümnaasiumi kohamaksumuse ulatuses;

väljastati kirjalik nõusolek Kõleri tn 13 suurkaevu rajamiseks, ehitusluba Valula alajäama rekonstrueerimiseks ning kasutusluba sadevete kanalisatsiooniorustikule;

kehtestati Ringpuiestee 18, Kõleri 5A, Kõleri 5 ja Pärnu 4 detailplaneeringud;

tunnistati Lembitu pst 26A asuv veetorn peremehetuks ehitiseks;

anti nõusolek Ringpuiestee 18 maa enampakkumisega erastamiseks ning kinnitati Lai tn 10A maa maksustamishinna akt;

moodustati komisjon konkur-

si "Värvid linna" ülevaastuste tegemiseks koosseisus: esimees Rein Valdmaa ja liikmed Ülo Köst, Peedu Voormansik, Avo Järve, Janek Ditmann, Tiit Zeiger ja Argo Otsma. Komisjoni ettepanekul otsustati jagada esimene preemia kolmeks ning autasustada a' 1000.- krooniga Ilmatari tn 5 omanikke Enn ja Malle Hendret, Kõleri tn 31 omaniku Marje Paasi ja Lai tn 19 omanikku Jaan Hansenit. Preemiad antakse üle novembrikuus toimival linnapea vastuvõtul;

eraldati reservfondist 1000.- krooni Suure-Jaani Kultuurimaja käsitööringi 40. juubeli tähistamiseks;

nimetati MTÜ-s Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus omanikuõigusi teostavaks linna esindajaks Rein Valdmaa;

kinnitati matmisplatsi tunnistuse ja matmisloa plankide vormid;

kehtestati alates 1. jaanuarist 2004 matmisplatsi tunnistuse ja matmisloa väljastamise tasuks 20.- krooni (sh käibemaks) ning kabeli kasutamise tasuks 20.- krooni ööpäevas (sh käibemaks).

Suure-Jaani Vallavolikogu

29.10.2003

Suure-Jaani valla 2003. a eelarve lisatulud on 410 000 krooni ja vastu võeti lisaelarve kulud 410 000 krooni;

Sürgavere lasteaia ruumide ehitamiseks koolimaja ruumidesse koos vajaliku juurdeehitusega võetakse investeerimislaenu;

kinnitati Suure-Jaani valla küllavanema statuut;

Põllumajandusministeeriumile esitatakse taotlus ühistanud vara kompenseerimiseks riigi poolt summas 684 481 krooni;

katastriüksuste määrati sihtotstarbed;

valla peamaakorraldaja Heli Kralle nimetati ametnikuks, kes koostab ehitise teenindamiseks vajaliku maa määramise ettepaneku;

AS Sakala Saeveskile anti nõusolek vee erikasutuseks.

Suure-Jaani Vallavalitsus 08.10.2003

Saare kinnistu jagamisel tekkivatele uutele katastriüksustele määrati nimedeks Saare ja Ristiku ning Tamme Kesleri kinnistu jagamisel tekkivatele uutele katastriüksustele määrati nimedeks Tamme Kesler ja Sakala Tamme;

OÜ Inhanzale väljastati kauplemisluba kauplemiseks Vihi-küla kaupluses;

kasutusloa andi Väike-Kõrvesaare majavalituse koosseisus Kaljo Hakkajale kuuluval elamule, laut-majandushoonele, majandushoonele, puurkaevu majale ja puurkaevule;

moodustati konkursil "Värvid maale" osalenud hoonete hindamiseks 7-liikmeline komisjon koosseisus Maie Käba, Märt Perve, Heli Kralle, Avo Järve, Janek Ditmann, Tiit Zeiger ja Argo Otsma. Komisjoni esimeheks nimetati Märt Perve;

kinnitati Suure-Jaani valla "Kaunis Kodu" 2003. a ülevaastuse tulemused. Eramute arvestuses sai I koha Kirsi 2 majavalitus Sürgavere külas, omanik Arvo Pajo, II koha Põllu 7 majavalitus Kõidama külas, omanik Ants Kuusik ja III koha Pargi 2 majavalitus Sürgavere külas, omanik Arved Mälgand. Talud-kodud arvestuses sai I koha Kuusiku talu-kodu Kootsi külas, omanik Toomas Peterson, II koha Pärna talu-kodu Taevere külas, omanik Ain Arula ja III koha Jaani talu-kodu Kootsi külas, omanik Jaan Jaska.

20.10.2003

Aktsiaseltsile Roger Puit tagastati Mardiõue ja Mardiõue Metsa katastriüksused Kootsi külas;

Asta Tõnnele erastati ostueesõigusega Mardi katastriüksus Kabila külas;

anti välja preemiad konkursil "Värvid maale" osalenud kõige kvaliteetsemalt, terviklikumalt ja renoveeritud ehitiste omanikele Aivar Siimule ja Toomas Petersonile;

kasutusluba anti Aivar Siimu-

le kuuluvale ravimtaimede laohoone II osale Vainu majavalituse koosseisus;

Asta Tõnnele kuuluva majavalituse nimedeks määrati Mardi;

FIE Karin Kasele väljastatud kauplemisluba tunnistati kehtetuks;

arutati hooldusega seonduvaid avaldusi;

Suure-Jaani vallaeelarvesse riigieelarvest laekunud vahenditest määrati toimetulekutoetust üksi elavatele isikutele ja perekonnale, kelle kuu netosissetulek on alla kehtestatud toimetulekupiiri, 33865 krooni;

määrati Kibaru külas Paemuru ja Räästa talu elektrivarustuseks rajatava 15/0,4 kv mastalajaama ja 15 kv õhuliini ning 0,4 kv kaabelliini Suure-Jaani valda jääva osa projekti koostamiseks projekteerimistingimused ning Sürgavere külas AS Eesti Energia AS Eerungi ja Võiduvälja talu elektrivarustuseks rajatava 15/0,4 kv komplektalajaama ja 15 kv kaabelliini ning 0,4 kv õhuliini projekti projekteerimistingimused.

29.10.2003

Riigihanke "Sürgavere lasteaia ruumide ehitamine koolimaja ruumidesse koos vajaliku juurdeehitusega" majanduslikult kõige soodsamaks pakkumiseks üldehitustööde osas tunnustati OÜ Ramlen, toru- ja ventilatsioonitööde osas OU Viljandi Ohumeister ja elektrivarustustööde osas AS Electrum;

ehitusluba anti Sürgavere põhikooli hoone osaliseks rekonstrueerimiseks ja juurdeehituse ehitamiseks Sürgavere külas.

Olustvere Vallavolikogu

Suurendati Olustvere valla 2003. a eelarve tulusid 405 200 krooni võrra ja kinnitati eelarve tulud 11 929 200 krooni;

suurendati Olustvere valla 2003. a eelarve kulusid 405 200 krooni võrra ja kinnitati eelarve kulud 11 929 200 krooni;

määrati 2003–2005 aasta eelarve täitmise aruannete auditi läbiviijaks OÜ Audiitorbüroo RKT;

kehtestati Olustvere valla arengukava aastateks 2003–2006; võrandati Olustvere alevikus Keskuse 3-1 asuv korterimand enampakkumise korras.

Olustvere Vallavalitsus

Olustvere vallaeelarvesse laekunud vahenditest määrati toimetulekutoetust 44522 krooni üksi elavatele isikutele ja perekonnale, kelle kuu netosissetulek on alla kehtestatud toimetulekupiiri;

kinnitati konkursi "Värvid maale" võitjaks Ly ja Raul Teder'i elamu Jaama 9;

määrati Kujavere külas Punase mü erastatav maa vastavalt piiride kulgemise ettepanekule;

määrati Mäekülas Mäeltkivi mü erastatav maa vastavalt piiride kulgemise ettepanekule;

määrati enampakkumisega erastatava Jaani kü maksustamishind;

õigusvastaselt võrandatud maa tagastati Mare Maurerile Vildioja Hans talu Võivaku külas; Ants Kivimaa'le Nanuri talu Kurnuvere külas; Laine Subi Ulearu Rein talu Ülde ja Kujavere külas; Asta Salmile Tiitsu mü Kärvere külas;

anti nõusolek maa ostueesõigusega erastamiseks Saima Kink'ile Järve 1 mü Olustvere alevikus; Merle Talts'ile Tiigi 10 mü Ülde külas; Helvi Linnas'le Mäeotsa-Tiitsu mü Kärevere külas;

anti ehitusluba Päikese tn 5 (kvartal 14, krunt nr 6) Olustvere kaupluse ehitamiseks;

anti ehitusluba Malle Ailtile kõrvalhoone ehitamiseks Õpetajate tn 7;

kinnitati Keskuse 1-22 korterimandi suuline enampakkumine nurjunuks;

nimetati MTÜ-s Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse nimel liikmeõigusi teostavaks isikuks vallavanem Are Aua;

puudega inimesele seati hoolde ja määrati hooldaja

Kodu on tähtis, kodu on soe, kodust algab me elutee...

Kodu on koht, kus tahetakse olla ja tegutseda. Kodu teeb mõnusaks ja armsaks ka tema ümbrus.

Suure-Jaani vallas on kümneid võrratult ilusaid koduümbrusi, mis pakuvad turvalisust ja silmailu nii nende elanikele kui külalistele. Koduümbruse eest hoolitsemine nõuab head tahet, ettevõtmist ja hoolitsevat kätt aastaringset.

Selle suure töö märkimiseks on Suure-Jaani vallas ilusaid kodusid juba viis aastat hinnatud konkursi "Kaunis Kodu" nime all. Konkursi läbiviimiseks on 8-liikmeline komisjon, mille esimees on Märt Perve. Valla elanikud on tagasihoidlikud ja pakuvad oma

kodu konkursile harva. Heakorrakomisjoni liikmed teevad enamasti eeltööd ja peavad tulevaste kandidaatidega läbirääkimisi.

Rõõm on neid kauneid kodusid külastada! Igal kodul on omanõulisus ja soojus. Üldiselt ollakse tagasihoidlikud, kuid kui tuntakse huvi mõne võrratu roniroosipõõsa või puukese vastu, siis jagub juttu kauemaks: räägitakse nii selle taimse saamis- kui eluloost.

Tänavu osales vallas heakorrakonkursil 14 eramut ja talu. Eelmistel aastatel on hinnatud ka korterelamuid, kultuuri-, haridus- ja tootmishooneid. Kahjuks on ilusamad korterelamud (Reegoldis, Kõidamal ja Sürgaveres), haridus- ja kultuuriasutused (Kõidama ja Sürgavere lasteaia, Vanaõue puhkebaas) ja tootmishooned (Höövelliist OÜ ja Sürgavere PÜ töökoda ja suurfarm) oma esikohad kätte saanud ning

ülejäanute osas ei ole muutusi paremuse poole tekkinud.

Lootus jääb, et tootmistega tegelevate ettevõtete ning haridus- ja kultuuriasutuste juhid leiavad tahtmist ning aega oma alluvuses olevate hoonete ümbrus korralikumaks ja kaunimaks muuta. Järgmisel aastal on võimalus uuesti konkureerida ka juba kord auhinna võitnutel (nelja aasta möödumisel). Heakorrakomisjonil oli üsna raske teha otsust parima kodu auhinna määramiseks. Arvestatavaks teguriks sai kogu ümbruse terviklikkus ja otstarbekohasus.

9. oktoobril kutsus Suure-Jaani vallavalitsus heakorrakonkursil osalenud ringsõidule auhinnatud kodudesse ja järgnevale koosviibimisele Vanaõue puhkebaasi.

2003. aasta valla **kaunim eramu Sürgaveres, Kirsi 2 (perekond Pajo)**. See kodu on olnud korras ja hooldatud

juba aastaid, kuid ei ole siiani konkursil osalenud.

Kaunim talu on Kuusiku talu (perekond Peterson). Petersonide talu on nii mõnelgi eelneval aastal hinnatud preemia vääriliselt. Nüüd siis esikoht. Talu ümbrus on loodusega hästi kooskõlas ja väga hoolitsetud.

Esikohaomanike majadele paigaldati majamärk "Kaunis Kodu" ja omanikud said rahalise preemia.

II ja III koha vääriliselt tunnustatud kodud ei olnud eelmistel aastatel konkureerinud – meeldivad üllatused!

Eramud:

II koht Kõidama, Põllu 7 (perekond Kuusik)

III koht Sürgavere, Pargi 2 (perekond Mälgand)

Talude osas oli rebimine väga tihe. Vaeva on nende koduümbruste loomisel ja hooldamisel olnud kõvasti.

Talud:

II koht Pärna talu (perekond Arula)

III koht Jaani talu (perekond Jaska)

Ka need kodud said rahalise preemia.

Heakorrakomisjon otsustas kahele võrdväärsele talule määrata eripreemia – need on Vahtra talu (perekond Prantsus) ja Uue-Madise talu (perekond Polli).

Komisjoni poolt veelkord tänu tegijatele ja vaevanäijatele!

Loodame, et kõikidel valla elanikel jagub tahtmist ja ettevõtlikust oma koduümbruse korraldamiseks. Kindlasti saab tulevaks suveks nii mõnigi maja uue värvikorra ja aed juurde puid-põõsaid.

Kaunist aastalõppu ja julget tegutsemist!

Ene Salusaar
heakorrakomisjoni liige

Selts Eesti Vetelpääste hoiatab

Seoses külmade tulekuga kasvab inimeste arv, kes kipuvad jääle. Selts Eesti Vetelpääste tuletab siinkohal meelde mõned lihtsad põhitõed.

JÄÄLE MINNES VÕTA KAASA:

1. JÄÄNAASKLID. Jäänaasklid on abivahendiks jääaugust väljaronimisel.
2. VILE/HELISIGNAAL. Et ennast vajadusel kuuldavaks teha.

3. Vähemalt 20 m pikkune ja 5 mm läbimõõduga "PÄÄSTENÖÖR". Paiguta see seljakoti küljetaskusse ja ühenda üks ots seljakoti külge. Läbi jää vajudes saad heita nõõri enda abistajale.

4. VAHETUSRIIDED SELJAKOTIS. Seljakott, milles on veekindlates kilekottides vahetusriided, aitab sul püsida veepinnal, kui oled läbi jää vajunud. Seljakotti ei tohi suhtuda kui päästevesti, vaid kui vee peal püsimise abivahendisse.

5. PÄÄSTEVEST ei ole jääl viibides liialdus.

6. SELTSKOND. Seltsis on lõbusam ja ohutum, abistaja on vajadusel lähedal.

KUI VAJUD LÄBI JÄÄ, SIIS:

1. Säilita rahu.
2. Hüüa appi.
3. Keera ennast sinna suunda, kust sa tulid.
4. Murra jääd enda eest, kuni see kannab.
5. Tee jalgadega ujumisliigutusi, nii saavutad horisontaalasendi ja suudad ennast jääaugust välja tõmmata.
6. Rulli ennast jääaugust eemale.

7. Mine kiiresti sooja.

NB! Alkoholi ja kiire ülessoojendamine loovad petliku soojatunde.

KUI SA EI SAA JÄÄAUGUST VÄLJA, SIIS:

1. Hoiu kinni jää servast.
2. Kehasoojuse hoidmiseks püüa ennast võimalikult vähe liigutada.
3. Hüüa appi.
4. Tugev tahtejõud suurendab pääsemisvõimalust.

KUI KEEGI TEINE VAJAB ABI:

1. Kutsu viivitamatult abi, helista 112.

2. Tegutse selliselt, et sina ise ei satuks ohtu. Võimalusel abista kaldalt.

3. Otsi juhuslik "päästevahend" käepikenduseks. Selleks võib olla köis, tugev puuoks, aer või su oma jope.

4. Lähene abivajajale tema mindud teed mööda. Viimased meetrid liigu roomates. Jaota oma keharaskus laiali.

5. Kui abistajaid on mitu, moodustage inimkett.

6. Toimeta kannatanu sooja.

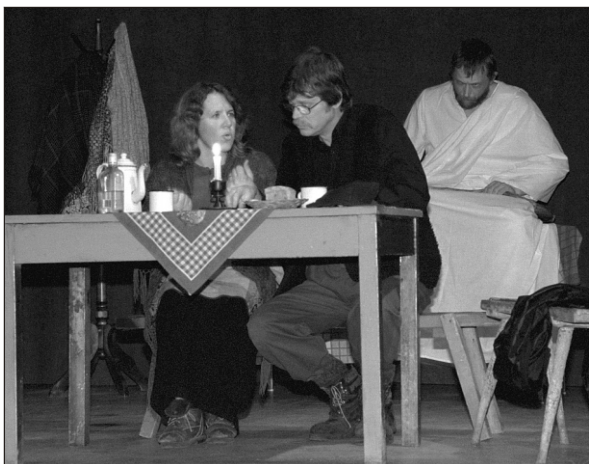
NB! Alkoholi ja kiire ülessoojendamine loovad petliku soojatunde

Algus tehtud

On 8. oktoober 2003. Kell näitab 7-ndat õhtutundi. Suure-Jaanis keeb reedeõhtune väikelinna melu. Bussijaamas sagib tavalisest rohkem kompsudega kojusõitjaid, Anne lilleäris käib vilgas ost-müük, raamatupood ja "Tarve" kauplus on oma ukseid tänaseks juba sulgenud, parkimisplatsile vurab juurde aina uusi autosid, milledest väljuvaid inimesi tõmbab endasse tuledesäras Age kauplus. Aga siiski... osa ruttavatest inimestest suundub hoopiski kultuurimajja. Põhjus sinna minekuks on täiesti olemas – isetegevuslaste ja kultuurihuviliste hooaja avapidu. Suure-Jaani näiteringilt esietendub John. M. Synge näidend "Oru vari".

Kell on mõned minutid seitse läbi. Saalis on istet võtnud sadakond inimest. Lavastages ruumides käivad edasi-tagasi rambipalavikus tegelased. Saal vaikib ootusärevalt. Ja siis etendus algab. Vaatajate ette tuuakse pilt iirima elust-olust. Lavastajas ja osatäitjateks inimesed meie endi keskelt: Margus Mankin, Helle Todoruk, Toomas Maisalu ja Rihet Aver. Tekstiraamatut, helinuppu ja põialt mudib lavakardinate taga tugevasti Riina Mankin. 45 minutit hoiab etendus vaatajaid oma embuses. Tublid! Saitegi hakkama. Järgnevad tänusunad ja lillekimbud.

Kellel aga seekord nägemata jäi, mis laval juhtus, saab seda teha 21. novembril k.a kell 19.00 siin samas majas.

Helle Todoruk, Rihet Aver ja Margus Mankin näidendis "Oru vari"

Järgneb väike vaheaeg ja suur sagimine. Kultuurimaja fuajees käib elav muljete ja mõtete avaldamine nähtu kohta. Aktiivsemad veavad juba toole saalist välja. Laval askeldab üks patsiga mees suurte mustade kastide ja juhtmetega. Kõik pidulejääjad leiavad endile koha laudade taga. Õhtu jätkub tantsuga Pärnu ansambli "Do-re-do" saatel. Kui kolmveerand tundi tantsu vihutud, kuulutab energiline mängujuht Aino Viinapuu välja huviringide vahelise mängu Blackbox. Võistlevad neli võistkonda. Vaimukust, reageerimiskiirust, osavust, fantaasia ja nupukust jätkub kõigil võistlejail. Publik pole kitsi ei naurupahvakute ega aplausidega. Võitjaks osutub käsitööringi võistkond koosseisus Maive Ottas, Silvi Laan ja Peedu Voormansik.

Tants ja trall kultuurimajas kestab veel mitu tundi. Peo lõpus tuleb minu juurde otsmikult higipiisku pühkiv härra Vello Sääsk (meie linnavolikogu alatise hariduse- kultuuri- ja vaba aja komisjoni esimees) ja ütleb: "Sellist vahvat õhtut pole ammu olnud" ja pärib: "millal järgmine pidu toimub?" Vastan, et ega ta tulemata jää, kui on, kellele teha.

Tundsin südames rõõmu ürituse kordaminekust. Täna kõik, kes olid mulle abiks ning teen kummarduse kõigile hooaja avauuritusel tulnuile. Kohtumiseni järgmistel üritustel.

Maret Aaboja
Suure-Jaani kultuurimaja direktor

Kuidas värvid linna ja maale jõudsid

Suvest on sügis saanud ning lõppenud on järjekordne konkurss Värvid linna ja maale. Suure-Jaani linnas ja vallas toimus see juba teist aastat, Olustvere vallas aga esmakordselt.

Leole maikuu lehe vahel ilmus lisaleht Värvid linna ja maale. Neljal leheküljel tutvustati konkursi tingimusi, värvifirmade tooteid ning anti kasulikke näpunäiteid maja välisviimistluseks, värvimiseks ja hooldamiseks.

14. mail oli Suure-Jaani kultuurimajas kohtumine värvifirmade esindajatega, kes jagasid kohaletulijatele kasulikke nõuandeid. AS Sadolin'il sõitis suvel ringi Värviahi auto, mis jagas teavet ka kohapeal.

2002.–2003. aasta jooksul on linnas koostatud 39 välisviimistluse värvipassi, sellest 11 sel aastal. Suure-Jaani vallas on koostatud kokku 10 passi, sellest sel aastal neli. Olustvere vallas ei saanud konkurss vajalikku kõlapinda, avaldusi osalemiseks lae-

Meeldiv üllatus

Oktoobrikuu "Leoles" ilmunud Aita Tampere artiklis kutsuti rahvast 26. oktoobri õhtul Olustvere lossi, kuulama segakoore "Lehola", "Ilmatari" ja "Sävel", kes austasid kohalikku heliloojat ja koorijuhti Maret Mölderit.

Nii seadimegi abikaasaga tol õhtul sammul Olustvere lossi poole, et kuulata, kuidas kõlavad laulud pärast kooride suvepuhkust. Meie kohale jõudes oli loss signat-saginat täis ja mehed kandsid hoolega toole juurde. Et see tark tegu oli, nägime mõni aeg hiljem, kui kõik istekohad olid täidetud ja ukseavas seis paras hulk noori.

Kontserti alustas segakoor "Lehola" Maret Mölderit lauluga, mille saatel toimus koori sissemarss ja ülesrivistamine. Omapärane algus!

Olustvere koori esituses kõlasid sel õhtul peamiselt kohaliku helilooja Maret Möldri laulud, austamiseks te-

kus kolm, kavandatu viidi elu ühes majavalduuses. Vallavalitsuse preemia saavad Ly ja Raul Teder Olustvere alevikut.

Suure-Jaani vallas on värvimistöid lõpetanud neli maajomanikku. Konkursi zürri, vaadanud kõik neli majavaldu üle, tegi ettepaneku peapreemia jagada kahe osavõtja – Urve ja Toomas Petersoni ning Tiia ja Aivar Siimu – vahel võrdselt. Mõlemad kodud võltsid kvaliteetselt ja terviklikult teostatud välisviimistluse ning hea värvivalikuga.

Suure-Jaani linnas valmis sel aastal üheksa majavaldu, mis konkureerisid preemia. Silmapaistvate tulemusteni jõudsid kolm osalejat. Komisjon leidis nad võrdselt head olevad. Seega jagasid 1.–3. kohta Lai 9 Sirje ja Jaan Hansen, Ilmatari 5 Malle Hendre, Enn Hendre ja Köler 31 Marje Paas. Tuli tõdeda et kõige kvaliteetsem on ikkagi omaniku oma kätega tehtu nagu seda olid majad Köleri 31 ja Lai 9. Viimase puhul võiks märkida, et väga hea üldmulje jättis ka hea värvivalik ning perfektne õue ja aia heakorrastatus. Väga täh-

ma loomingut. Maret Mölder on heliloominguga tegelema viimased kümme aastat ja tema loodud koorilaulud nõuavad esitajatelt teatud professionaalsust. On hea, et Olustvere segakooris leidub häid lauljaid, kelle hääle ulatus ja koolitatus võimaldavad helilooja mõtet täpselt edasi anda.

Hea on ka see, et "Lehola" on mitu koorijuhti. Nii astusid dirigendipulti Aita Tampere, Maret Mölder ja Agnes Kurg. Eks iga koorijuht tõlgendab ja avab kooriteose omanäoliselt. See toob värskest juurde! Koori mees- ja naishääled olid kenasti tasakaalus. Tõeliseks maiuspalaks osutus inglise keeles ette kantud spirituaal.

Suure-Jaani segakoor "Ilmatari" Riina Mankini juhatusel esitas laule, mida oli meeldiv kuulata. Kuigi segakoor on pärast suvepuhkust saanud suhteliselt vähe harjutada, kõlasid laulud puhtalt ja sõnum jõudis kuulajani.

tis on, et linna üks väärrikamaid hooneid Ilmatari tänav 5 sai tagasi oma esialgse ilme. Kuigi kasutati ehitusfirma teenust, leidis tehtu kvaliteet kriitiseerimist, eriti akende vihmapplekkide ja varikatuste osas. Hinnatav on omanike tahe saavutada parim, põlgamata sealjuures suuri kulusi.

Ka linna- ja vallavalitsus kasutasid ära konkursi hinnasoodustusi – värskema näo said vallamaja, kalmistu värv ja kabel. Järge ootab kultuurimaja.

Konkursi preemiad jagatakse välja 19. novembril toimival kolme omavalitsuse ühisel vastuvõtul.

Tuleviku ennustamisega ei taha tegeleda, kuid loodan, et linnavalitsuse ja vallavalitsuste ning meid toetanud värvifirmade toel on võimalik seda üritust jätkata ka tuleval aastal, sest on veel küllalt hoolitsemata ja räämas hooned. Usun, et need inimesed, kes on oma kodud korrastanud, kogevad peagi, et neil lähed muudki asjad elus paremini korda kui varem.

Avo Järve
arhitekt

Tundub, et nii nagu mitmes teise skii kooris, on ka "Ilmatari" prole emik meeste nappus. Meeste hääled võiksid kooris tugevamalt kõlada.

Viljandi segakoor "Sävel" Valli Pangi juhatusel esitas eesti ja soome särtsakaid laule, mis kutsusid publikut kaasa plaksutama.

Publikule üllatuseks olid koorid ette valmistanud ka naljanumbrid. "Lehola" lauljad tegid lauldes ja publiku kaasaalamisel "striiptiisi". "Ilmatari" lauljad, kaunid kostüümid seljas, suikusid vaikse unelaulu saatel pehmetel patjadel tuttu. Segakoor "Sävel" aga lavastas minimeeritud "Kord elas mölder veski pääl". Lõbus hakkas kõigi!

Ühinen pealvaatajate seast kostnud hüüetega "tubli!" ja "väga hea!"

Tasus käia kuulamas ja vaatamas!

Matti Zirk
koorilaulu austaja

Muusade tempel Suure-Jaanis

Mälumäng on Eestis populaarne, ajugümnaastik jagub raadiosse ja teleprogrammidesse. Kujutame ette, et ühes neist saadetest kõlab küsimus:

Leedus, Kaunases võib külastada Kuradimuseumi, Ameerika Ühendriikides Wisconsinis Beloitis, Rock Riveri ääres asub Inglise muuseum, Riias saab külastada Automuuseumi, Tartus on mänguasjamuuseum, kuid kus asub Kappi(de) muuseum?

Loomulikult kõlab õige vastus, et Heliloojate Kappide muuseum avati Suure-Jaanis 30 aastat tagasi.

Vanas Kreekas tähendas sõna muuseumi muusade templit – teadusele ja kunstidele pühendatud kohta.

Selles valguses vaadates on kogu Suure-Jaani kihelkond olnud muusade erilise soosingu osaline. Siinsest pinnast on võrsunud terve rida Eesti kultuuriloo jaoks olulisi isikuid.

Lähikonnas elas ja töötas esimene rahvusvaheliselt tuntud eestlane – Lehola Lembitu.

Suure-Jaanis asub ka vana teadaolev naisele pühendatud mälestusmärk, Anne Ratecepa nime ja aastaarvu 1598 kandev rõngasrist.

Suure Jaani fenomen on minu jaoks seegi, et 3. mail 1895. aastal ilmunud Sakalast loome: *Karl Reimannil on kubernerihärra luba Suure-Jaani alevikus raamatukauplus avada*. Eriline on ka see, et ka tänasel päeval võib suurejaanilane oma raamatupoest raamatuid osta, kuigi palju suuremaidki linnu peab ilma läbi ajama.

Joosep Kapi tööleasumine köstri ja kihelkonnakooliõpetaja kohale 1853. aastal tegi väikesest kirikuküllast arvestatava ärkamisaegse kultuurikeskuse.

Suure-Jaani – kihelkonnakool – oli omamoodi õpetajate seminariks ümbruskonna külakoolide õpetajate jaoks 1863. aastal oli Suure-Jaani kihelkonna 10 külakooliõpetajast seitse Suure-Jaani kihelkonnakooli haridusega.

Kooriharjutuste puhkepauside ajal kõneles Joosep Kapp kuulsatest heliloojatest: Bachist, Beethoovenist, Mozartist. Suurvaimude teosed õpiti ja kanti ette.

1893. aastal rajati Joosep

Kapi initsiatiivil Enge (Ängi) mõisa parki suveaed Lauulava koos 400 istekohaga publiku jaoks.

Mõisa ostis 1872 Abja talupoiss Jaan Iir. Peale tema surma pidas tema naine, Peeter Widriksi peres kasutitrena kasvanud Reet, 8 aastat lesepõlve ja abiellus 1889. aastal Jaan Kurrikuga. Reet pidas Enges 20 aastat käsitöökooli, kus käis õpetajaid isegi Soomest.

Poolteist sajandit on Suure-Jaani kultuurielu tihedalt seotud Kappide dünastiaga. Ühe pere kolme põlvkonna esindajad on rikkastanud kohalikku kultuurielu.

Joosep Kapp elas köstri-koolimajas, seal sündisid ka tema pojad Hans ja Artur ning ka Hansu poeg Villem.

Isa ametid üle võtnud Hans asus praegust muuseumi maja ehitama. Maja plaan kinnitati 10. augustil 1925, ehitustööd võtsid neli aastat, kuigi päris valmis maja selleks hetkeks ei saanudki.

Peale Hans Kapi surma ootasid suurejaanilased tema ameti jätkajaks kolmanda põlve esindajat Villem Kappi, kuid takistuseks said vastuolud pastor Jürgensiga.

Sidemed Suure-Jaaniga ei katkenud, suved veetis Villem Kapp alati isakodus.

Elu lõpuaastad veetis Suure-Jaanis ka Artur Kapp.

17.09.1971 sõlmiti maja üleandmiseks Viljandi Rajoonidevahelisele Koduloomuuseumile kaks lepingut:

Jevgenia Ivani t. Kapp kinkis ½ mõttelist osa majast ja Vilma Antoni t. Väli müüs oma alacalisele pojale Andres Väile kuuluva ½ mõttelist osa majavaldusest.

18.10.1971 asutati Kultuuriministeeriumi käskkirjaga Heliloojate Kappide memoriaalmuuseum.

Maja remonditi ja koostati ekspositsioon, mis paiknes neljas ruumis: kabinet, söögituba, magamistuba ja näituseruum.

Kabinetis vääril erilist tähelepanu klaver, mille Hans Kapile sünnipäevaks kinkisid Kihelkonna Seltsid – küllap sama klaveri abil on sündinud ka suur osa Villem Kapi helitöödest.

Teise toa seintel ja vitriinides paiknes kunstnik H. Tusti kujundatud näitus – selle koostamisel kasutati

Teatri ja muusikamuuseumi ja Kirjandusmuuseumi kogusid.

Muuseum avas ukseid 28.10.1973. Samal päeval avati ka maja seinal mälestustahvel Villem Kapile.

Kuna tegemist oli Viljandi muuseumi filiaaliga, siis palg oli vaid muuseumitadi-järelevaataja, kelle ülesanne oli pileteid müüa ja maja korras hoida. Esimene neist oli Linda Vösa, talle järgnesid Amanda Teemus ja Laine Teemus.

28.12.1995 sõlmisid Viljandi maavanem hr Helir-Valdor Seeder ja Suure-Jaani Linnavalikogu esimees hr Tõnu Siimsoo lepingu riigi vara üleandmiseks Suure-Jaani linnale.

01.01.1996 aastal sai muuseumi haldajaks Suure-Jaani linnavalitsus. Maja remonditi ja seati sisse muusikasalong. Traditsiooniks on saanud salongiõhtud ja suvised muusikapäevad.

Käes on aasta 2003 ja Muusade linna Suure-Jaani muuseumi tähistab oma 30. sünnipäeva. Onne ja edu tal-

Heli Grosberg
Viljandi muuseumi nimel

Heliloojate Kappide majamuuseum

Töötan Heliloojate Kappide majamuuseumis 1992. aasta sügisest. Samal aastal sai muuseum uue katuse ja ei pidanudki enam saju puhul kopsikuid tilkuvate aukude alla sättima. Seejärel toimus rahareform, mis avaldas mõju muuseumi külastatavusele. Rahvas reisis vähem, harva seisis suur ekskursioonibuss ukse ees. Kolmekümne aastaga on muuseumi meie registreerimise vihiku andmetel külastanud 39200 inimest, neist pooled esimese

kümne aastajooksul.

Teatri- ja Muusikamuuseumil õnnestus 1997. aasta veebruaris osta Eugen Kappi le kuulunud tiibklaver. Arvati, et selle võiks deponeerida (anda heaks kasutamiseks) meie muuseumi. Nii tekkis kohapeal mõte muusikatoast.

18. oktoobril 1998. aastal toimus vastremonditud muusikatoas avakontsert sarjast "Salong ja Muusika". Esines pianist ja muusikateadlane Vardo Rumessen. Kultuurimaja korraldatud sari on jätkunud tänaseni. Esinenud on Heido Plakso (klaver), Angela Katkosilt (flööt),

Mare Teearu (viul), Helju Tauk (klaver), Guldzahon Jussufi (muusikateadlane ja pianist), Tiit Levald (sopran), Merle Hillep (sopran), Kristi Kärmas (klaver), Heljo Sepp, Diana Moik (klaver), Lille Randma (klaver), Urmas Vulp (viul), Lauri Väinmaa (klaver), Kristi Jürisson (kannel), Marja Jürisson ja õpilased, Anu, Triinu ja Ants Taul, Ilja Golomb (helilooja ja pianist), Viljandi Kultuurikolledži tudengid, Mait Jüriado, Nõmme muusikakooli õpilased ja Tallinna Nõmme gümnaasiumi õpilased.

Ikka on hea nõuga abiks

muusikateadlane Johannes Jürisson. Aitäh!

1998. aasta juunikuus toimusid esimesed heliloojatele Kappidele pühendatud muusikapäevad. Järgmisel suvel ootab jaanipäevane Suure-Jaani juba seitsmendat korda muusika huvilisi kuulama vaatama.

Muuseumides on talletatud ajalugu. Meie ülesandeks on igipõlist ja väärtuslikku uutele põlvkondade säilitada; õpetada noori vanadest väärtustest lugu pidama. Kappide muuseum tutvustab muusikaajaloo tuntud kultuuritegelaste ja heliloojate Kappide elu ja tegevust teise põlvkonna

tuse vahendusel (valmis 12.06.2000). Söögisaalist renoveeritud muusikatoas on võimalik kuulata helitöid ja mõtiskleda. Muuseumis on toimunud muusikaklassi õpilaste kontserdid, kirjandustunnid.

Unistan puidust aiast ümber muuseumi krundi, arhiiviruumist, II korruse remondist ja kasutusest, tänapäevasest infosüsteemist.

Ootame Teid muuseumiga tutvuma teisipäevast laupäevani.

Laine Teemus
Muuseumitöötaja

Leivanädal Suure-Jaani Gümnaasiumis

Suure-Jaani Gümnaasiumis tähistati 6.–10. oktoobril leivanädalat. Selle raames viidi läbi joonistusvõistlus, mille parimad tööd saadeti edasi maakonda. Mitmed auhinnalised kohad tulid ka meie

kooli. Tublimad olid Kätlin Tammerand, Jessica Vainaru, Kristin Sepp, Sigrit Aule, Sille Aule, Ethel Kambek ja Krista Kalvik. Täname Suure-Jaani Gümnaasiumi kunstiõpetuse õpetajat Reeda Sadamat, kes kõiki konkurssist osavõtjaid abistas ja juhendas.

Esmaspäev lõppes üritusega, kuhu olid kutsutud tun-

tud pagari-ettevõtted „Vilma“ ja „Koidu pagar“. Firmade esindajad andsid meile ülevaate leiva ajaloost. Tänu neile mõistsid ka nooremate klasside õpilased, et leib on püha. Suure-Jaani vanasõna ütleb: „Austa leiba, leib on vanem kui meie.“ Paljudele lastele tuli üllatusena see, et kunagi vaesematel aegadel panid meie esivanemad leiva

sisse aganaid ja isegi puukoort. Tähtis ei olnud see, millest leib on tehtud, vaid see, et leiba jätkuks nii palju, et kõik söönuks saaks. Sellest on tulnud tänapäeva komme soovida sööjale jätku leiba.

Pärast sõnavõtte esinesid meile õpilased lauludega ja rahvatan tsurühm „Loitsuke“. Ürituse lõppedes oli kõi-

gil võimalus maitsta erinevaid leivasorte ning valida nende seast maitsevaim.

See üritus oli huvitav, meelde jääv ja kindlasti ka vajalik selleks, et kõik oskaksid hinnata leiva väärtust.

Kadri Piir
ja Karmen Viigand
Suure-Jaani Gümnaasiumi
12. klassist

“Loitsukesel” tähtis aasta

Lasterühm “Loitsuke” pidas oma esimest sünnipäeva 24. septembril, sest just sel päeval täitis aasta esimesest kokkusaamisest. Rühm lõbusaid lapsi tahtis tantsima õppida, sest nende emad-isad juba tantsisid ja neile lastele see meeldis. Nii hakkaski Eda juhendama laste rahvatantsurühma. Rühma nimepanek oli väga üksmeelne,

sest ees oli vanemate rahvatantsurühm nimega “Loits”, lasterühmast sai “Loitsuke”. Et aga laste vanemad tegevuse vastu suurt huvi tundsid, moodustasime seltsingu. Mõtlesime koos läbi, mida põnevat võiks korda saata. Esmalt otsustasime tugineda eesti rahvakalendri. Tuli palju häid mõtteid, panime need kirja – nii sündis “Loitsukese” esimene projekt, mis kandis pealkirja “Omakultuuri tundmaõppi-

mise kaudu väarikaks eestlaseks”. Täname, et Hasartmängumaksu nõukogu, Suure-Jaani Linnavalitsus ja Suure-Jaani Vallavalitsus meie projekti heaks kiitsid ning seda toetasid.

Mida “Loitsuke” aasta jooksul teinud on? Seda meenutasime lastega koos sünnipäevapeol. Käigud Eesti Rahva Muuseumi, tore ja huvitav päev Kabala Metskonnas, suvine folkloorilaager, perepidu, kodu pidu, viktorii-

nid, Sakala Mängud, lumekujude voolimine, emakeelepäev, rahvatantsude ja suvise diskotantsu õppimine, näidendi proovid, arvamusel, artiklid kohaliku ajalehte ja muidugi hulk esinemisi linna üritustel. Algul võib-olla arglikud ja kohmakad, edaspidi juba julgemad ja enesekindlamad.

Seda kõike pole ühe aasta jaoks sugugi vähe. Tähtis on, et uued plaanid õnnestuks ja vahvad ideed otsa ei lõpeks.

Viimast pole tegelikult vaja karta, sest lapsed kelle jaoks ja kellega neid teostame, on väga nutikad nõuandjad. Samuti on nad toredad tegutsjad. Nende endi korraldatud väike sünnipäevapidu õnnestus igati.

Lõpetuseks täname kõiki, kes on tahtnud, viitsinud ja osanud nõu, jõu või hoopis millegi muuga abiks olla. Aitäh ja uute tegudeni!

Anu Kivi

Loodusharidus – kas ja kuidas

Eesti Looduskaitse Seltsi (ELKS) Viljandi osakond koostöös Karksi Kultuuriseltsi, Kodukant Viljandimaa ja Viljandi Täiendushariduskooliga korraldasid 14.–17. oktoobril loodushariduse teemalised mõttetalgud. Peeti kolm erinevatele seminaridele Viljandimaa eri paigus. Ürituste alguses olid põhiorhk ettekanne, seejärel toimusid mõttetalgud, mille käigus analüüsiti ideid maakonna loodushariduse kohta sihtgruppide kaupa. Kokkuvõtteks tutvustati oma grupitöödena valitud ideid ka vastastiku.

Lõuna-Viljandimaal Karksis 14. oktoobril korraldatud seminaril tutvustas Kodukant Viljandimaa juhatuse liige Helve Joon erinevatele fondidele projektitaotluste esitamise võimalusi. Piia Kask ELKS Viljandi osakonnast tutvustas seltsi tegevust ning Keskonnainvesteeringute Keskuse (KIK) poolt rahastatava 2004. aasta keskkonnateadlikkuse programmi. Riigimetsa Majandamise Keskuse Paanikse metskonna metsamajanduse spetsialist Ly Laanemets oli oma ettekannet ette valmistades koostanud maakonna koolide seas uuringu. Küsitlusleht saadeti kõigile maakonna koolidele, küsitlusele saatis vastused vaid kolm(!) kooli. Vastanud koolidest tegutseb looduse huviring kahes koolis, ühes see puudub, õpilaste viimist loodusse pidasid väga vajalikuks aga kõik vastanud. Suurimaks probleemiks looduse õpperadade külastuse organisatsioonilisel peeti raha probleemi transpordi muretsemiseks, üks kool vastas ka, et õpetajatel puudub huvi selliste käikude organiseerimiseks. Ly Laanemets andis oma ettekandes nägemuse maakonna loodushariduse arendamise probleemidest ja võimalustest ning pakkus ka hulgaliselt mõtteid, mida maakonnas saaks loodushariduse edendamiseks teha.

Viljandi üritusel 16. oktoobril oli väga sisukas Eesti Loodushariduse seltsi juhi Taime Puura ettekanne teemal „Loodusharidusest Eestis“. Taime Puura on loodushariduse teemat oma magistratöö jaoks põhjalikult uurinud. Taime Puura hinnangul oleks loodusmaju vaja Eestis igasse maakonda vähemalt üks ning loodushariduslikku tööd peaks tegema senisest tunduvalt enam. Loodusharidus on väga tihedalt seotud turismiga ning pidev loodushariduse edendamine viib inimeste keskkonnateadlikkuse käitumiseni igas eluvaldkonnas. Teine esineja oli KIKi audiitor Mai Palm, kes tutvustas oma ettekandes KIKi tegevust ning rääkis 2004. aasta keskkonnateadlikkuse programmi rahastamise põhimõtetest ja projektide aruandlusest.

17. oktoobril Suure-Jaani seminaril rääkis loodushariduslikust tööst Suure-Jaani

Gümnaasiumis õpetaja Ly Valdmaa. Oma ettekandes andis ta ülevaate Suure-Jaani Gümnaasiumi õpilaste tegevustest, osalusest erinevates programmides ja õpilaste uurimustöödest. Väga huvitava ja põhjaliku ettekande käigus andis õpetaja ülevaate ka säästva arengu ringi tegevusest mis tegutseb juba kolmandat aastat. Ringi tegevust juhendavad õpilased ise ning läbi on viidud mitmesuguseid tegevusi ja üritusi. KIK 2004. aasta keskkonnateadlikkuse programmi taotlemise võimalustest ja koostatavast programmist andis ülevaate programmi juht Piia Kask.

Peale ettekandeid asuti mõttetalgute juurde. Kõigepealt pandi kirja kõik, kes piirkonnas loodushariduse valdkonnas tegutsevad. Seejärel analüüsiti erinevate sihtgruppide kaupa loodushariduse arendamise võimalusi. Viimasele lehele pandi kirja üldisemad märkused ja ettepanekud.

Kõigil seminaridel leiti, et mida varem loodusharidust anda, seda parem. Oluliseks peeti ka eri vanuses inimeste, perede ja kõigi sihtgruppide ühiseid tegutsemisi ning koostööd kõigil tasanditel. Looduse vahendamine peaks toimuma eelkõige mänguliselt ja seda kõigi sihtgruppide puhul. Oli heameel tõdeda, et maakonnas on olemas looduse õpperadu, kuid nende kasutamise aktiivsus ja info nende kohta on kõiguv. Tihti ei olegi vaja väga kaugele sõita ning kodu lähedal leidub küllalt võimalusi, et looduses tegevusi korraldada. Kindlasti peavad aga tegevused olema teadlikult korraldatud, et kasu asemel mitte kahju teha.

Lasteaiaaegsetele peeti olulisemaks korraldada pereüritusi lasteaegade ja seltsimajade toel, korraldada matku ja loodusemänge ning meisterdamispäevi jm.

Hulgaliselt mõtteid tekkis koolilaste loodushariduse teemal. Leiti, et suurim sihtgrupp on alg- ja keskastme õpilased. Enam tähelepanu peaks pöörama just nende huvi äratamise ja erinevate tegevuste pakkumisele: huviringid, ekskursioonid, matkad, üritused, uurimistööd jne.

Noorukieas õpilaste huvi äratamine on juba raskem, nendes saaks huvi tekitada läbi teistsuguse lähenemise: läbi seikluskasvatuse, laagrite, omaalgatuse, väliskontaktide jm.

Täiskasvanute jaoks on huvipakkuvamad õppereisid, koolitusega seotud üritused ja enesearendus, seltsielu ja ühistegevused küladel (näiteks talgupäevad ja temaatilised üritused).

Eakate sihtgrupp võiks jagada kogutud tarkusi ja kogemusi, oluliseks peeti ekskursioone ja silmaringi laiendavaid üritusi ning seltsitegevust.

Piia Kask

Suure-Jaani käsitööring 40

25. oktoobril tähistas Suure-Jaani kultuurimaja käsitööring auväärset tähtpäeva – 40. aastapäeva. Välja oli pandud näitus, kus töid kõigest aastakümnetest, tutvuda sai ka aastatega kogutud tööproovide ja muustritega. Eksponeeritud olid fotod, ringile ja juhendajatele antud diplomid ning aukirjad.

Sünnipäevalapsele esinesid laululapsed ja „Loitsuke“. Ringi juhendaja Maive Ottas rääkis ajaloo ja tegemistest ning tänas oma kauaaegseid ringiliikmeid. Järgnes pikk õnnitlejate rivi. Päev lõppes kohvilauaga.

Pisut murelikuks tegi see, et enamus käsitöönaisi on ringist auväärsemas eas. Lootust andis aga juhendaja Maive Ottase lubadus, et igaiüks, kes soovib, saab alati ringi tulla. Vast võtavad tulevikus ka ringist nooremad huvilised kut-

set kuulda ja tulevad uusi- kusi õppima. Eriti hea võimalus kätt harjutada ja endale nii mõnigi kaunis ese juurde teha on käsitööringis neil, kellel omal kodus kangastelgi pole. Sünnipäevalapsele soovitakse ikka parimat – käsitööringile

soovin teist noorust, tervist ja jaksu!

Järgmisest lehest võite lugeda Suure-Jaani käsitööringi 40 aastast ja tema tännastest liikmetest pisut pike-malt.

Leili Kuusk

Loitsukese" lapsed esinemas

FOTO: Jaanus Siim

Kümme aastat sõprussidemeid

See oli 1994. aasta sügisel, kui esimene õpilasgrupp Ulvilast sõitis üle lahe külla Suure-Jaani keskkoolile. Ikka nii, et ühel sügisel tulevad Ulvila koolilapsed Suure-Jaani ja teisel sügisel on vastupidi.

Ulvila oli juba keskajal tähtis kaubasadam. Ta on Iru ja Porvoo kõrval Soome üks vanemaid linnu. Helsingist tuleb sõita 228 km loode poole. Ulvila lähim linn on Pori (9 km).

L i n n a p e a A R T O SAARINENI sõnul on Ulvila aina noorenev ja arenev linn – üle poole elanikkonnast on alla 50-aastased, pensionäre on umbes 20%.

Ulvilas on viis algkooli (alaste), maakonna suurim, Ulvila põhikool (ylä-aste) ja gümnaasium (lukio). Lisaks veel ametikool, milles on väga head ja kaasaegsed võimalused õppida selgeks mõni elektri-, ehitus- või autoteeninduse eriala. Seal nägime ultramoodsat arvutiklassi ja robotit, mis erines oluliselt minu senisest ettekujutusest roboteist.

Ulvilas on ka laialdased vaba aja veetmise ja sportimise võimalused, mis vaimustasid eriti meie poisse.

Esimene külaskäik 1994. aastal. Ulvila ja Suure-Jaani kooliõpetajad Viljandi loosimägedes. FOTO: Erakogust

Muidugi on Ulvila kordades suurem ja rikkam linn kui Suure-Jaani. Siiski ei tundnud me end „väikese ja vaese vennana“, vaid päriselt oodatud ja võrdväärse sõbrana.

Meie kooli 25 põhikooli õpilast koos kahe saatva õpetajaga elasid kodudes ning pidid ja tulidki toime nii suhtlemise kui olmega. See oli kindlasti katsumus ja eluks vajalik kogemus.

Ühel päeval olime tundides. Allakirjutatu andis isegi kaks tundi eesti ja soome keele sarnastest ja erinevatest joontest. Mida tähendab soome keeles lause „Ruumid on koristatud“?

Tipp-sündmuseks oli sõprussidemete 10. aastapäevale pühendatud pidulik istumine kooli sööklas. Sinna oli kutsutud Ulvila linnapea Arto Saarinen, meid võrrestand õpetajad ja õpilased ning teisi külalisi. Linnapea andis üle meened ja kingitused Soomepoolsetele eestvedajatele Marketta Tiilikale ja Risto Rannele ning meie kooli esindajatele.

8. b klassi poisid Mihkel Mäger ja Tõnn Savelli andsid üle meie kingituse Ethel Kambeki joonistatud ja Indrek Henki raamitud pildi vanast Tallinnast. Mihkel kandis ette soomekeelse kõne, mille õpetaja Sirje Urbel oli varem valmis kirjutanud.

Väga liigutav oli Ulvila endise õpetaja Maija Liisa Itkoneni sõnavõtt eesti keeles.

Tsiteerin valikuliselt tema kõnet:

„Rahvusvaheline kasvatus on üks tähtis osa meie koolis. Mis võib olla parem, kui noored saavad külastada teisi maid, elada tavalises peres ja tutvuda, kuidas elavad noored Eestis ja Soomes. On palju, mis ühendab, näiteks muusika, sport, Harry Potter ja inglise keel. Me loodame, et te lähete tagasi, seljakotid täis kogemusi ja elamusid.“

Me võime õppida üksksteiselt. Teil on olnud meile palju anda. Üks tähtis asi ennekõike on südamlikkus, teine on külalislahkus ja kolmas on noorte ilus käitumine. Seda me märkasime kohe, kui olime teie koolis.“

Ka meie märkasime kõikjal nendepoolset huvi ja osavõtlikkust.

Vaatamata keelebarjäärile ja sellest tulenevatele ebamugavustele võib kinnitada, et naurused ja südamesoojus on ühtviisi mõistetavad kõikides keeltes.

Üks vahva mees on bussijuht Erkki, kes meid ja Soome lapsi ringi sõidutas. Ta on nii palju Suure-Jaanis käinud, et oleks aeg teda meie linna aukodanikuks nimetada.

Kuuldavasti läheb järgmine delegatsioon Ulvilasse juba novembris. Varsti võib pisut liialdades öelda, et iga teine suurejaanlane on Ulvilas käinud.

Kasutan siinjuures ajaleheruumi, et öelda kiidusõnu õpetaja Sirje Urbelile, kes on sisuliselt meiepoolne kurator. Kuni tema jõuab, seni saavad üha uued õpilased osa asjast, mida võib nimetada rahvusvaheliseks sõpruseks.

Helle Saluveer

(Muide, ülalpool küsitud lausest saab soomlane aru, et laibad on kaunistatud.)

Konverents "Folkloor ja tänapäev"

18. oktoobril toimus Viiratsi Algkoolis õpilastele, õpetajatele ja teistele huvilistele konverents teemal "Folkloor ja tänapäev". Konverentsil olid huvitavad ettekanded sellest, kuidas nimed mõjutavad inimese elu, milliseid lastelaule lauldakse praegu.

Kohal oli ka pr Ingrid Rüütel, kes esines teemal "Pärimuskultuur praeguses ühiskonnas". Konverentsi lõpul jagati auhindu Viljandimaa õpilastele, kes olid kirjutanud varem uurivaid esseesid ja pärimusjutte.

Suure-Jaani Gümnaasiumist kutsuti konverentsile kolm IV b klassi õpilast ja õpetaja. II auhinnalise kohta sai Jane Lohu muistendi eest "Kuidas tekkis Suure-Jaani". III kohta sai Sander Maisalu jutu eest "Kuidas Lõhavere endale nime sai". Aukirja sai ka Kerttu Pakkonen.

Peale konverentsi toimus rahvatantsurühma "Õunake" 10. sünnipäevapidu. Kogu ürituse üheks sädelevaks korraldajaks oli Maire Paju.

Ene Männik

Kuidas tekkis Suure-Jaani?

Vanal ajal rändas ringi üks mees nimega Jaan. Ta oli väga suur ja seepärast kutsuti teda Suureks Jaaniks. Ükskord kui ta peatus ühes külas, nägi

ta väga lagedat paika, kus ei olnud hingelistki. Ta küsis külaelanikelt, et mis paik see on ja külaelanikud vastanud, et kunagi olnud see suur jõukas küla, aga sõja ajal oli see maha põletatud. Järgmisel päeval läks Suur Jaan sinna ning nägi poolikut kirikut, väikest kuivanud oja ning palju varemeid. Suur Jaan hakkas oja kaldalt kive tassima, et kirik üles ehitada. Teised nägid tema vaprust ja läksid appi. Nii saigi kirik valmis. Aga oja kaldale, kus kive võeti, sai suur auk ning sinna tekkis pika-pealejärvi.

Kord kui Suur Jaan jälle matkama läks, tuli uuesti sõda. Kõik kartsid, et nüüd on lõpp. Aga usu või mitte, Suur Jaan tuli tagasi vaenlasi eemale peletama. See sõda sai võidetud.

Nüüd hakkas Suur Jaan ehitama väikest majakest, kuid juhtus õnnetus: Suurele Jaanile kukkus kivimürakas peale. Ta saadi kätte, aga suri. Ta maeti kiriku lähedale, millest sai surnuaed. Inimesed ehitasid veel maju ning paljusid muid asju. Küllast sai linn. Ja linnale oli vaja nimi mõelda. Selleks sai Suure-Jaani, kuna temast oli ehitamisel kõige rohkem abi.

Jane Lohu

Kuidas Lõhavere endale nime sai?

See olnud siis, kui ei olnud veel Suure-Jaani kirikut ega järvegi. Alles oli isegi Suur Jaan. Elanud oma majakeses

ja käinud pulmades pilli mängimas. Rahvas, kes siinpool oja elanud, oli ikka kuulnud kõva kärekaadi ja pauke paari versta kauguselt kajamas. Hakatud huvi tundma ja mindud siis Suure Jaani käest küsima, mis kärekaad seal pool käivad. Siis Jaan seletas, et seal üks rikkam mees tahab põllu kividest puhtaks saada. Mõned kivid aga olnud ilmatu suured, et isegi kuue hobusega ei tõmba ära. Toodud siis nekrutite käest lõhkeainet, puuritud kividest augud ja lõhatud kivid puruks. Sellest siis tulnudki Lõhavere nimi meie kanti.

Nüüd on nendest kividest tehtud Lembitu ja eestlaste vabadusvõitluse mälestuskivid.

Sander Maisalu

Viiratsi folkloor "Õunake" ja juhendaja Maire Paju kutsusid lasterühma "Loitsuke" oma 10. juubelile. Sünnipäevapeole eelnes vaimu hariv konverents "Folkloor ja tänapäev". Lektoritena esinesid I. Rüütel, E. Vahtramäe, A. Laande. Saime kuulda põnevaid sõnavõtte. Koos jõudisime ühise tõdemuseni, et eestlaste tõeline varandus on pärimuskultuur, millest me kaugjuks kaugenud oleme. Leidisime, et meil eestlastel on vaja palju põhjalikumalt oma juuri, pere- ja kohapärimust tundma õppida. Selle kõigega on tarvis algust teha maast-madalast lauldes lapsele lustakaid rahvalaule, jutustades lugusid

oma, vanemate, vanavanemate lapsepõlvest, lugedes liisusalmes, muinasjutte; mängides hüpitamismänge seda, mida sinu ema või vanaema sullegi laulis... Kui teame ja tunneme oma pärimust, julgeme olla need, kelleks meid loodud on; see aitab leida oma koha elus, annab enesekindluse ja tasa-kaalukuse, nii säilib harmoonia ümbrusega. Ei ole õige kõike aina uuendada ja omad traditsioonid kõrvale heita. Vastupidi, traditsioonid aitavad ellu jääda nendes on rahva kultuur. Kui austame ja järgime neid, püsime ka ise. Traditsioonid peidavad endas vaimsust, kõlblust, tarkust. Tsiteerin Maie Tuulikut: "Traditsioone järgides saab inimene ohutult üles kasvada, nad kaitsvad teda nii kaua, kuni tuleb taipamine".

Konverentsil jagati auhindu esseekonkursil "Folkloor ja tänapäev" osalenutele. Õpetaja Ene Männiku juhendamisel olid konkursil osalenud ka Suure-Jaani algklasside õpilased Jane Lohu, Sander Maisalu ja Kerttu Pakkonen ning saavutanud väga häid tulemusi. Toremaid ettekandeid oli palju, kuid enam jäi meelde T. Parmu lugu "Vanaemalt emale, emalt tütrele..." See sisaldas perepärimust, mis ema oma emalt õppinud oli ja mida ta omakorda tütrele õpetas.

Oma juurte tundmine ja omakultuuri väärtustamine on rahvuse säilimise alustala, eesti visiitkaart, teisisõnu öeldes "meie Nokia".

Eda Saaremets

Mitmepalgeline raamatukogu

20. – 30. oktoobril tähistasid kõik raamatukogud järjekordseid raamatukogupäevi. Tänavu oli deviisiks "Mitmepalgeline raamatukogu", mis jättis sisu avamiseks piiramatult hulga võimalusi.

20. oktoober oli arvult juba 10. ettelugemispäev. Sellel toots oli lauluisa Kreutzwaldi juubeliaasta auks "Tark mees taskus". Ette lugemiseks võis valida muinasjutte.

Meie lasteaed "Vembu" veetis huvitava tunni raamatute keskel: lugesime rehepapi lugusid, vaatasime karvaseid, klõbisevaid, hiigelsuuri ja liikuvaid raamatuid.

I klass tutvus raamatukogu ja selle kasutamise võimalustega.

30. oktoobril toimus Võru Keskkoos III maaraamatukoguhoidja päev, millest võtsid osa ka meie maakonna töötajad ning kus osales kultuuriminister Urmas Paet.

Meie lõpetasime raamatukogupäevad 31. oktoobril suure käsitööpäevaga "Ideed raamatust tegudeni". Käsitööring tõi näha hulga erinevas tehnikas ja väga kvaliteetselt tehtud töid. Iga erineva töö juures oli vastav kirjandus, mida fondis leida oli. Ringijuhut Niini Vesioja andis kohapeal praktilist õpetust ja nõustas küsijaid. Huvi oli elav ning rahvast käis palju.

Anu Ojamäe

Sürgavere raamatukogu juhataja

KUU KÜSIMUS

Mida soovite oma lastele tulevikku kaasa anda, mida olete neile õpetanud?

Enno Varblane
aiandustalunik

Soovin oma lastele anda arusaamise, et enamasti sõltub nende tulevik neist endast.

Veel tahan neile anda turvalise kodu ja materiaalse kindlustatuse kuni nad ise suudavad edasi minna.

Olen lastele õpetanud, et tööajal tuleb tööd teha. Õpilase töö on õppimine, seega ei tohi selleks antud aega raisata, tuleb hoolega õppida. Hiljem on hilja kahetseda.

Järjest rohkem kuuleme ajakirjandusest, kuidas noorte seas levib narkomaania. Tä-

haks loota, et seda suudetakse ohjata ning et see siinkandis kunagi probleemiks ei muutu. Algklassikalistel lastel tundub Sürgaveres koolipäeva lõppedes veel palju põnevat toimuvat. On see siis laulukoor, nupputami ring, val gus tea ter, võimlemisring, rahvatantsuring – käiakse seal suure õhinaga. Suurematel lastel on hea võimalus spordiga tegeleda. Remonditakse "noortekat", kus nädalalõppudel diskodel käia ja niisama sõpradega kokkulla.

Suvisel ajal tunnevad Sürgavere lapsed puudust korralikust ujumiskohast.

Kindlasti on linnalastel rohkem võimalusi oma vaba aja sisustamiseks, kuid see on paratamatu. Väikese kohta, na-

gu seda on Sürgavere, eeliseks on turvalisus ja ümbritsev puhas loodus.

Ain Aasa
ettevõtja

Oma lastele soovin anda hea hariduse ja oskuse olla elus läbilöögi-võimeline.

Olen õpetanud lapsi ohtetajuma ja neid vältima. Tahan, et nad oskaksid mõista ja arvestada ennast ümbritsevate inimestega.

Murelikuks teeb ebakindlus tuleviku suhtes.

Suure-Jaani on lastele kasvatamiseks hea rahulik koht.

Ergo Kilki
kehalise kasvatuse õpetaja

Kolme poja kasvatamisel on oluline isa eeskuju. See tähendab meie peres järjekindlust, töökust, sporditegemist, lugupidavat suhtumist ümbritsevasse.

Olen oma lastele õpetanud elutervet ja positiivset ellusuhtumist. Elus peab kõigega

hakkama saama, nii hea kui halvaga. Tähtis on ka teisi enda ümber näha, osata neid kuulata ja nendega koos eksisteerida.

Muret teeb reaalsuse erinevus ideaalmaailmast. Tahan, et mu lapsed oma eluga toime tulevad.

Olustvere on lastele turvaline ja looduslähedane. Igal siinsel lapsel on erinevaid valikuvõimalusi oma aja sisukaks veetmiseks. Hea, et kool on kodule lähedal ja samuti võimalused pärast tunde midagiteha.

Lapse täisväärtusliku arengu tagavad isa ja ema koos.

Leili Kuusk

Soovitusi kütteperioodiks

Korrast ära küttekolded ja liigkütmine võivad põhjustada raskeid tuleõnnetusi

Möödunud talvine käre pakane tõi endaga kaasa rängad tuleõnnetused, mis olid põhjustatud just liigkütmisest või küttekollete järelevalveta jätmisest. Tulekahjude hukkus 62 inimest ja täielikult või osaliselt hävis kümneid hooned.

Ikka ja jälle võiks meelde tuletada järgmist:

hoone korsten ja tahmalöö-

rid tuleb hoida pragudeta ja puhtad;

pliiti, maja- või saunahaju tuleb kütta mõõdukalt, liigkütmine on hoonete süttimise üks levinumaid põhjuseid;

tuleb jälgida, et elektrijuhtimestik oleks kahjustamata ning elektrilise kodutehnika kasutamine turvaline;

tulekahju avastamisel võimalikult varases staadiumis on suureks abiks paigaldatud suitsuandurid;

kütte ja soojendusseadmeid (pliidid, ahjud, katlad, soojapuhurid) ei tohi jätta järele-

valveta;

mitte sulatada külmunud torustikku lahtise tulega.

1Külmaperioodil tuleb erilise tähelepanu alla võtta ka tuleohutus katlamajades. Katelde rikete tõttu võivad jääda suured hoonete kompleksid küteteta, millel külmaperioodil võivad olla väga tõsised tagajärjed. Selliste juhtumite vältimiseks soovitame:

hooldada katlaid ja küttesüsteeme ettenähtud ajal, kuna maksimaalsetel koormustel töötavad kütteseadmed eeldavad ideaalset korras-

olekut;

kasutada katelde kütmisel kvaliteetset kütteinnet;

suurendada järelevalvet küdevatete kateldel.

Kui linnade ja suuremate asulate puhul on operatiivabi juurdepääs elu- ja abihoonetele suhteliselt lihtne ja kiire, siis ääremaadele jäävad metsatalud teevad päästetöötajad murelikuks.

Päästeamet tuleb meelde ja paneb inimestele südamele, et operatiivse abi efektiivsus õnnetuse korral sõltub suurel määral juurdepääsuteede läbi-

tavusest. Seetõttu tuleks omamikel, eelkõige maakohdades, kindlasti tagada majavalduste juurde suunduvate teede sõidetavus, arvestades sealjuures, et ka suur päästeauto sinna sõitma mahuks. Samuti peaks igaüks teadma, kus asub tema kodule lähim veevõtukoht ja võimalusel hoidma tee selleni vaba.

Õnnetus ei hüüa tülles. Just seepärast peaksime olema iga hetk valmis kasutama oma parimaid oskusi ja võimalusi halvimate tagajärgede vältimiseks.

Turvalist kütteperioodi!

Seitse olümpiamedalit

Cliften-Maynooth-Dublin

Algus augustikuu Leoles

Oligi saabunud viimane hommik meile armsaks saanud linnas. Meeleolu oli kuidagi kurvavõitu ja asjade pakkimine ka ei sujunud, sest kingitused ei mahtunud kuidagi kaasavõetud kottidesse. Lõpuks ikka mingi lahenduse leidsime. Siis veel südamliek hüvastijätt hotelli omanikuga ja autosse. Kesklinnas olid juba kohal meie saatjad, et soovida head reisi ja tublit esinemist võistlustel. Hüvastijätmine oli väga kurb, isegi meestel olid pisarad silmis. Meie lahkumist saatis politsei eskort ning tänavatel lehvitasid sadajad lapsed ja täiskasvanud lipukestega lahkuvale bussile järele. Tagasi sõit Dublinisse ei olnud üldse lõbus. Kõik istusid kuidagi kurvalt ja kellelgi polnud naljataju. Isegi Taivo, kellel pidevalt jutt jooksis, oli vait. Nii me siis viis tundi vaikides sõitsime, kuni jõudsime Maynoothi üliõpilaskolledžisse – meie elupaika mängude ajaks. Linnake asub umbes kolmkümmend kilomeetrit Dublinist läände. Tuju läks kohe paremaks, kui saime teada, et kõigil on eraldi toad vastvalminud majas. See aga tähendas, et meil oli järjekordselt vedanud. Meiega elasid ühes majas Ameerika ja Curacao sportlased ning nende esindajad. Väga lõbus seltskond. Jällegi oli igale delegatsiooni liikmele kingitus. See oli punane seljakott, mis oli täis igasugust nänni, alates märkidest ning lõpetades fotoaparaadiga. Muide, kokku kingiti fotoaparaate neli tükki igale delegatsiooni liikmele. Aga kohe, kui olime elamise sisse seadnud, algasid äpardused. Kõikide tubade ukseid olid avatavad kaardiga, kuid sulgusid automaatselt. Lastel aga ununes tihti kaart tuppa, see aga tähendas kinnise ukse taga olemist. Seda olid vist korraldajad juba ette näinud, ning treeneritele ja esindajatele anti nn. master kaardid, mil listega sai avada kõik ukseid. Peale selle anti võistkonnale kasutada neli mobiiltelefoni, et saaksime omavahel sidet pidada.

Oma elamise sisseseadmiseks palju aega ei olnud, kuna ees ootas huvitav elamus, nimelt vastuvõtt Eesti saatkonnas. See oli meie jaoks väga huvitav, kuna keegi polnud sellisel vastuvõtul enne käinud. Tund bussisõitu ja olimegi kohal. Lugejat muidugi huvitab, et kolmkümmend kilomeetrit ja terve tund sõitu. Asi on selles, et Dublin on miljonilinn, autosid palju ja tänavad kitsad. Autod liiguvad sõna otseses mõttes edasi meeter haaval. Kiireim liiklusvahend pidi olema motoroller, siis jalgratas.

Saatkonda jõudes ootas juba ees kenake rahvahulk, kõik väga pidulikult riides. Nimelt oli kaks tähtsat sündmust ühildatud: meie vastuvõtt ja ühe Guinnessi suguvõsa krahvi autasustamine Eesti Vabariigi ordeniga. Autasu andis üle Eesti Vabariigi asjuri Iiri Vabariigi pr Krista Kilvet. Pärast ordeni üleandmist ja kõnede pidamist oli järjekord meie käes. Iiri Naiste Terviseliiga andis kõigile tänukirja, selle kohta, et oleme valitud esindama oma maad Eriolümpial 2003. Peale tänukirja kingiti kõigile veel ilus seljakott ja nokkmüts, kus

Eesti saatkonnas Dublinis

FOTO: Erakogust

oli peal Terviseliiga logo. Seljakoti üle oli kõigil väga hea meel, sest sinna sai kingitusi mahutada. Pärast pidulikku tseremoniat asusime maitsma head ja paremat, sest laud oli tõesti väga huvitavalt ja isuäratavalt kaetud. Pärast söömist näidati veidi saatkonna ruume, siis ühine pildistamine ja oligi vastuvõtt lõppenud. Tagasisõiduks Maynoothi oli tellitud kaks mikrobussi. Seega oli puhkus lõppenud ja järgnevad üheksa päeva tuli juba veeta võistluspaikades. Öhtul saime kätte võistlusprotokollid, kus selgus, et esimesed võistlejad on Taivo ja Angela. Veel väike ühine nõupidamine ning oligi aeg minna magama.

Õo nagu ikka möödus ruttu ja varsti oligi hommik käes. See oli ka esimene võistluspäeva hommik. Kuupäev näitas 21. juunit. Teadsime, et see päev tuleb pikk. Peale võistluste oli öhtul ka mängude avamine. Kuna olime juba pikkade päevadega harjunud, siis see meid eriti ei heidutanud.

Pärast hommikusööki kohe bussi ja läkski sõiduks Dublinisse, Mortoni kergejõustikustaadionile. Staadionil ootas meid ees Tiina, kelle ülesandeks oli meie igakülgne abistamine staadionil. Sellised abistused olid kõikidel delegatsioonidel. Kuna Taivo stardini oli pikalt aega, siis asusime endid kurssi viima staadioni elu-oluga. Pani imestama kohtunike ja teenindava personali rohkus. Sportlaste turvalisus oli peensusteni läbimõeldud. Isegi helikopter oli pidevalt staadioni kohal. Kui võistleja läks harjutusväljakule, siis läbis ta kolm turvaväravat. Enne võistluse algust pidi treener isiklikult võistlejaga läbima kolm kontrolli ja andma siis niiõelda käest kätte võistleja üle. Pärast ala lõppu aga jälle sama protseduur. Staadionil oli ka suur telk, kus söödi ja joodi. Eriti rikkalik valik oli jook. Iga sportlane võis võtta nii palju kui ta tahtis. Kuna lapsed sellist küllust enne polnud näinud, siis oli palju tegu, et nad endid lõhki ei jook. Paari päeva pärast seda probleemi enam ei olnud, sest ka küllusega harjub. Kuna staadion polnud eriti suur, siis meie ringkäik lõppes õige ruttu ning võisime endid lihtsalt mugavalt murule sirutada. Tore oli vaadata kogu maailmast kohale sõitnud sportlasi ja nende treenereid. Esindatud olid vist kõik nahavärvid, alates mustjaspruunist kuni valgeni. Kõige tumedama nahavärviga olid Uganda sportlased. Kohe tekkis kentsakas mõte, et kuidas nende

näod näevad välja rinnakaartidel, sest praktiliselt peaks jääma valgele paberile must laik. Läksin kohe seda uurima ja selgus, et nägu oli tehtud heledamaks, aga originaaliga polnud enam mingit sarnasust. Peagi jõudis kätte aeg, kus esimene eestlane pidi võistlustulle astuma. Selleks oli Taivo ja alaks kuulitõuge. Kuna tegemist oli eelvõistlusega, siis suurt närveldamist ei olnud. Lihtsalt tuli teha ala nii hästi kui võimalik, sest pärast regrupeerimist ei tohtinud oma eelvõistluse tulemust parandada üle viieteist protsendi. Kui ületasid, siis oli disklaaf. Taivo tulemus oli oma grupis kolmas. Nüüd ei olnud muud teha, kui oodata finaali, aga sinna oli aega terve nädal. Taivo pidi jooksuma veel 1500 m, aga mingisuguse apsaka tõttu teda nimekirjas ei olnud ja juurde ka enam ei lisatud. Muidugi oli kahju, sest see ala oli Taivol tugev. Suurvõistluste kord on karm.

Varsti peale Taivo võistlust tuli ka Angelal jooksurajale minna. Tema alaks oli 1500 m. Samuti eeljooks. Angela võitis oma jooksu ja temalgi jäi oodata finaali, mis pidi toimuma nelja päeva pärast. Seega oli esimene võistluspäev läbi ning ees ootas veel selle päeva suursündmus, mängude avamine.

Vello Jürgenson
Järgneb

KLÕPS

Vigurveestilgaja.

Leid 21. sajandist Suure-Jaanist

FOTO: Jaanus Siim

OMA-LOOMING

Seekord on omaloomingu rubriigis esindatud mitme põlvkonna looming.

Suure-Jaani Gümnaasiumi noorte poolt kirjutatud read kõlasid Riina Mankini ettekandes Hüpasaare laulupäeval. Vabas looduses esitatuna said luuletused ühe lisamõõtmega ja jäid erilisel kõrvu kõlama

MU KODUPAIK

Mu oma kodutalus üks õunapuu ja pirnipuu ja taga kaugel kasesalus on metsa lahke suu.

Nii pikk on metsatee, kus tihti korjan marju ja sild viib üle jõevee ning luhal näen veel loomakarju.

Mul on seal kõnetraat, kus linnud armsalt reas, seal on ka "vanataat", kes istub nende seas.

Kui linnud armsalt laulavad, siis rõõm on kuulda neid. Kui lapsed lahkelt naeravad, siis rõõmu toob see vaid.

See on mu kodupaik, mis meenub mulle ikka. Kui peaksin ära sõitma, siis talle mõtlen ikka.

Marek Peterson
9. klass 2002. a

KALLIMAST KALLIM

Läbi looklevate luhtade
Läbi öitsvate salude
Läbi lõhnavate nurmede
oli minu kodupaik

Käidud radade väikeste
Käidud metsade vohavate
Käidud niitude lopsakate
oli minu kodupaik

Teede auklike laiuvate
Teede kruusaste kanduvate
Teede mullaste radade
oli minu kodupaik

Igatsus tunda päikest
Igatsus puudutada mälestust
Igatsus kodutare järele
on kullastki kallim

Agge Nugis
11. klass 2002. a

EESTIMAA – MU KODUKOHT

Kodukoht on tore paik, paistab sinna päikeselaik. Kõik mu sõbrad pere seal väikse, armsa Eesti peal.

Kodukoht on armas, kallid. Pole selleks palju tarvis, palju inimesi selle jaoks, et kõik paha Eestist kaoks.

Monika Sepp
4. klass 2002. a

Hiir!

Kaks tarka naist parandasid hiirelõksu. Saabus öhtu. Hiir vaikselt sööma tuli. Käis plõks ja kustus hiire eluküünal. Öed, vennad vaikselt nutma jäid.

Alma Jürisson 80-aastane
Sürgavere

Suure-Jaani kultuurimajas**15. november** kell 20.00

Disko, laser show

19. ja 24. november

Advendiseadete kursus

20. november kell 15.30–17.00

Jalanõude müük

21. november kell 19.00

Suure-Jaani näiteringi etendus

J.Synge "Oru vari"

29. november kell 18.00

"Meelespea" klubi pidu

30. november

I advent. Advendiküünalde süütamine

Suure-Jaani keskväljakul

Kultuurimajas advendiseadete näitus

7. detsember kell 16.00II advent. **Salong ja Muusika** õhtu

Heliloojate Kappide Majamuuseumis

Meelis Milli ja kitarrimuusika

14. detsember

III advent.

Jõulukuuse ehtimise konkurss keskväljakul

20. detsember

"Meelespea" klubi jõulupidu

21. detsember kell 16.00

IV advent. Tartu meeskoori "Gaudeamus"

Jõulukontsert Suure-Jaani kirikus

Olustvere Vallavalitsus korraldab

17.11.2003 kell 16.00

suulise enampakkumise Olustvere

alevikus Keskuse 3-1 asuva

2 toalise korteri müügiks

Korteriga, pakkumistingimustega ja

Ostu-müügilepingu tingimustega tutvumiseks
helistada telefonil 043 74 389 kuni 14.11.2003**AS Lemeks Viljandi**

Metsamaterjali kokkuost

Metsa ülestöötamine ja kokkuvedu

Kasvava metsa ost

Metsamaterjali transport

Männiku 4, Suure-Jaani

telefonid: 043 37 797, 051 85 043

faks 043 37 797

e-post: viljandi@lemeks.ee

NORDEA**Liikluskindlustuse tavapoliis,****Roheline kaart, Piirikindlustus,****Lätikindlustus, Reisikindlustus,****Varakindlustus,****Õnnetusjuhtumikindlustus,**

Poliiside müük tööpäeval 8.30–17.00

Suure-Jaani Männiku 4

(autokaupade pood, II korrus)

Info 043 37 797 Helle

ÕNNE RIIDEÄRI

Suure-Jaani, Pärnu 5-3

Lai valik vähekasutatud riideid:

* lastepesu * fliisid

* soe pesu * dressid

* talvejoped * kardinaid

* talvesaapad * kodutekstiil

Olete oodatud T – L kell 10 – 14

Info telefonil 051 985 242

FOTOGRAAF Jaanus Siimteeb Suure-Jaanis, Kõleri tn 3 **ateljeefotosid**
dokumendipildist perepildini.

Eelnev kokkulepe

telefonidel 043 72 001 või 051 78 704

Laste jõuluetendused Ugalas

Ugala teatril on saanud kauniks traditsiooniks pakkuda jõulupühade eel lastele ja nende suuresmatelegi sõpradele võimalust tulla teatrimajja ning saada osa tõelisest jõulupeost. See traditsioon ei katke selgi aastal.

Ugala jõululooks on seekord verivärske näitemäng "Ainult headest asjadest", mille autoriks on noor ema, näitlejanna Silvia Soro. Millest lugu räägib? Ainult headest asjadest, nagu pealkirigi viitab. Kodust ja kodusoojadest esemetest, mis headeks sõpradeks võivad saada, unenägudest ja unistustest, teatrist ja muinaslugudest. Loo lavastajaks on Tõnu Lensment ning fantaasiarikka lavakujunduse teeb Jaak Vaus.

Mõistagi pole aga etendus ainus, mille pärast teatrimajja tulla. Kuna on pühadeaeg, ei jäta jõuluvanagi tulemata, avatud on kaunid jõulutoad ja mängusaal, kus võib batuudil mürada või liumäest alla lasta. Töötavad ka kohvikud ning kohale tuleb fotograaf. Seega tegemist jätkub mitmeks tunniks.

Jõuluetendused koos nendega kaasneva jõulumeluga toimuvad **13., 14., 15., 16., 17., 18. ja 19. detsembril** algusega kell **13 ja 16.**

Kollektiivtellijumuste vastuvõtt Ugala kassas (telefon 043 33 876) on alanud

ja kestab 1. detsembrini.

Pilet jõulupeole maksab 40 krooni,

jõulupakk 20 krooni.

Tähelepanu!

Et Suure-Jaani linnas kaoksid räämas ja mahajäetud maalapikesed, palume linnakodanikke, kes soovivad maakasutust, tulla vastavat avaldust vormistama Suure-Jaani Linnavalitsusse kabinet 212 esmaspäeviti ja neljapäeviti kell 8.00–12.00 või 13.00–16.00. maakorraldaja juurde. Tulema peaksid ka kõik need, kellele kunagi on maakasutuse luba antud ning kes maad kasutavad. Linna maad, millele ei ole 1. märtsiks 2004 laekunud avaldust maakasutuse sooviga, loeme kasutuseta maaks ja seda hakkab hooldama linn.

Ostame metsamaterjali, kasvavat metsa ning metsaga kinnistuid.

Pakkuda võib ka kaitsealuseid

ja hüpoteegega kinnistuid.

Asjaajamine kiire ja korrektne,

ei ole vahendajad!

Täpsem info telefonil 052 67 907

OSTAN**kasvatat metsa ja metsamaad**

hinnaga kuni 95000 krooni/ha

TASU KOHE!

Abi maade tagastamisel

Telefon 050 47 407 Olavi Udam

**Õnnitleme
lapse sünni puhul!**Jaanika ja Mikk Reier'il
sündisid 15. septembril
tütar **KIRKE** ja poeg **KUSTI**Margit Metusala'l ja Andre Ernits'al
sündis 29. septembril
poeg **ANDRY** ErnitsMargit Kaur'il ja Kari Sülla'l
sündis 11. oktoobril
tütar **KARILY** SüllaEelika ja Vello Väinola'l
sündis 13. oktoobril
poeg **MAREK****ÕNNITLEME
SÜNNIPÄEVALAPSI!****SUURE-JAANI LINN**

MEETA-MIRALDA PÖRK	22.11.1910	93
MARTA SÄRG	02.11.1911	92
META-ALICE PARIK	19.11.1911	92
RAISSA HEIN	17.11.1912	91
JAAN VAHTRA	25.11.1916	87
HELGA-HENRIETTE MÄGI	01.11.1917	86
LEO VIKS	02.11.1919	84
FRIEDRICH PENZA	24.11.1919	84
AKSEL KALA	24.11.1923	80
MARTHA LAND	09.11.1933	70
ANTS LIIGUS	25.11.1938	65
PAUL AALIK	01.11.1948	55

SUURE-JAANI VALD

MARTA KAHU	22.11.1910	93
MARIA KUULMATA	24.11.1913	90
ENA-CHRISTINE PÖDER	25.11.1913	90
FERRA TÖNUMAA	01.11.1914	89
JAAN JÕEVEER	15.11.1915	88
NIINA TERING	06.11.1922	81
LINDA LOSSMANN	18.11.1922	81
OLGA TAMMEPÖLD	18.11.1922	81
EDUARD VALDNA	01.11.1923	80
JAAN VIILIPUS	26.11.1923	80
MAILA PÖDER	01.11.1933	70
AINO PIIR	07.11.1938	65
ANTS-PÄÄRU MÜÜR	14.11.1938	65
NIINI VESKIOJA	16.11.1938	65
ENDEL VAINARU	25.11.1938	65
MART KÄBA	09.11.1943	60
RAIVO KÜTT	13.11.1943	60
HEINO SAARETS	25.11.1943	60
MAIE HANSEN	29.11.1943	60
MIHKEL KUUSK	26.11.1948	55
KOIDULA PUNG	04.11.1953	50
ANTS IIN	25.11.1953	50
VLADIMIR JÜRGENSON	30.11.1953	50

OLUSTVERE VALD

LINDA KAUS	27.11.1911	92
ENDEL PÄEVA	25.11.1919	84
HELENE TOMSON	25.11.1921	82
HELMI MAAKUS	12.11.1928	75
ILMAR LAOS	28.11.1928	75
IVAN PETTINEN	04.11.1933	70
ANN KÜNNAPUU	08.11.1943	60
ARNE MIKK	18.11.1943	60
TOOMAS VAIDEM	30.11.1943	60

Mälestame

MEERI SOON	03.05.1931 – 30.09.2003
SULEV KALJAPULK	03.07.1938 – 22.10.2003
JAAN KALEV	23.03.1944 – 23.10.2003
MADE SOONETS	20.04.1949 – 29.10.2003

e-post: leole@vald.s-jaani.ee
http://www.suure-jaani.ee/leole
Reklaamkuulutuse hind:
ettevõtjal 150.- krooni,
eraisikul 15.- krooni.
Reklaami ootame kuni
1. kuupäevani.
Toimetusel on õigus artiklite
teksti redigeerida lühendada.**Toimetaja**
Leili Kuusk 052 21 859
Lembitu pst 42, Suure-Jaani
tel 043 71 145 (tööl)
leili@suure-jaani.ee
Toimetaja-abi fotograaf
Jaanus Siim
tel 043 72 001, 051 78 704
jaanus@suure-jaani.ee**Kontaktisikud:**
Suure-Jaani Linnavalitsus
Aili Adamson tel 043 71 145
faks 043 71 271
suure-jaani@suure-jaani.ee
Suure-Jaani Vallavalitsus
Märt Perve tel 043 55 431
faks 043 55 439
mart@vald.s-jaani.ee**Olustvere Vallavalitsus**
Silvi Raudmets tel 043 74 266
faks 043 74 389
olustverevv@alex.vil.ee
Suure-Jaani Gümnaasium
Suure-Jaani Gümnaasium
Priit Toobal tel 043 72 053,
055 572 377
priitt@sjg.edu.ee**Küljendus**
Külliky Lohu
055 18 297
kiky@s-jaani.ee**Trükk**
OÜ Vali Press
Pajusi mnt 22, Põltsamaa
tel (077) 52 491
vali@estpak.ee**LEOLE** Kolme omavalitsuse infoleht
ilmub 1 kord kuus